

Η Ανάφη ως τοπίο εξαίρεσης

Το τοπίο στη λογοτεχνία

Μπερτ Μπερτλς, *Εξόριστοι στο Αιγαίο*, (μετάφραση: Γιάννης Καστανάρας), Εκδόσεις Φιλίστωρ, Αθήνα 2002

«...Μια αναφορά στα νυχτολούλουδα που πρόσμεναν την άνοιξη ήταν αρκετή για να μας οδηγήσει σε ζητήματα όπως η αποδοτικότητα της ελληνικής γης, η αδυναμία της δημιουργίας αποτελεσματικών κολεκτίβων παραγωγής και πώλησης υπό το υπάρχον κοινωνικό σύστημα και ο τρόπος με τον οποίο το μονοπώλιο του καπνού εκμηδένιζε τους καπνοκαλλιεργητές. Α, τα ολόδροσα αγριολούλουδα, ξανά, εδώ και τώρα. Προσπάθησα να φέρω στο νου μου εκείνο το ποίημα του Σάντεμπεργκ, αλλά μου διέφευγε. Τελικά θυμήθηκα ότι αναφερόταν στην ολόδροση ανεμώνη και όχι στα αγριολούλουδα και ότι μιλούσε για πέτρες που την είχαν συνθλίψει. Για την Ελλάδα αυτό φαινόταν να μην έχει σημασία, αφού μερικές από αυτές τις πέτρες την είχαν συνθλίψει για χιλιάδες χρόνια και οι πέτρες που συνθλίζουν είναι αδύνατο να αγνοηθούν. Τα αγριολούλουδα ξεπρόβαλλαν μέσα από τις σχισμές των βράχων και ξεπηδούσαν με καινούργιους, πράσινους μίσχους μέσα στα μικρά χωράφια με τα στρατώνια. Πολλοί από τους συντρόφους αγνοούσαν τα ονόματά τους γνώριζαν όμως πολύ καλά ποια άξιζε να κόψουν για τη σαλάτα τους, τα ραδίκια και τα κοτσάνια και τα μικρά κίτρινα σαφράνια που δεν ήταν ακόμα έτοιμα για μάζεμα. Υπήρχαν ανεμώνες, κόκκινες με μαύρους ύπερους και κρόκοι λευκοί πάνω στα βραχώδη μονοπάτια, αλλά ήταν πολύ νωρίς για παπαρούνες, που ένα δυο μήνες αργότερα σε άλλα μέρη της Ελλάδας θα σκέπαζαν τα χωράφια με ένα λαμπερό κόκκινο χαλί, όπως νωρίς ήταν και για τις μαργαρίτες που έμοιαζαν να απλώνονται μπροστά μας σαν χιόνι πάνω στο δρόμο όταν διασχίζαμε την Πελοπόννησο.

Οι σύντροφοι είπαν ότι τα αγριολούλουδα ήταν τα πιο ανθεκτικά λουλούδια στην Ανάφη. Τα σπαρτά ποτέ δεν ξεπερνούσαν δεκαπέντε πόντους, ούτε μπορούσαν ν' αντέξουν στον άνεμο. Εξαιτίας των αγριολούλουδων που αφθονούσαν ήταν τόσο καλή η ποιότητα του αναφιώτικου μελιού, η καλύτερη στην Ελλάδα, παρ' όλο που φυσικά ήταν σχετικά άγνωστη. Προσπεράσαμε μερικές κυψέλες, όχι πολλές, στην Ανάφη άλλωστε τίποτε δεν υπήρχε σε αφθονία. Μόνο τα αγριολούλουδα και οι κοριοί. "Σε ένα δυο μήνες θα πλημμυρίσει ο τόπος αγριολούλουδα", μας είπαν. "Φυτρώνουν παντού στην Ελλάδα, το ίδιο κι εδώ. Είναι όμορφα. Ναι, αν μη τι άλλο, η χώρα είναι πλούσια σε αγριολούλουδα". Ακόμα κι εδώ, στο νησί της εξορίας. Οι περισσότεροι σύντροφοι τα είχαν δει στην Ανάφη την περασμένη άνοιξη, μερικοί και την προπερασμένη.»